

Српско археолошко друштво
Завод за заштиту споменика
културе Ниш

СРПСКО АРХЕОЛОШКО ДРУШТВО

XLVII СКУПШТИНА И ГОДИШЊИ СКУП

Ниш, 30. мај – 1. јун 2024. године

Програм, извештаји и апстракти

Ниш 2024

Организациони одбор скупа

Душан Андрејевић, директор Завода за заштиту споменика културе Ниш
мр Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш
Ана Гавриловић МА, секретар Српског археолошког друштва
др Војислав Филиповић, потпредседник Српског археолошког друштва
др Адам Н. Црнобрња, председник Српског археолошког друштва

Научни одбор скупа

проф. др Душан Михаиловић, Филозофски факултет, Београд
prof. dr Martina Blečić Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)
prof. dr Boris Kavur, Univerza na Primorskem, Fakulteta za humanistične študije, Koper (SLO)
dr Daria Ložnjak Dizdar, Institut za arheologiju, Zagreb
dr Marko Dizdar, Institut za arheologiju, Zagreb
др Драган Милановић, Археолошки институт, Београд
др Надежда Гавриловић Витас, Археолошки институт, Београд
Ивана Грујић, Музеј Херцеговине, Требиње
др Драгана Вуловић, Археолошки институт, Београд
др Видан Димић, Археолошки институт, Београд
мр Александар Алексић, Завод за заштиту споменика културе Ниш
Ирина Кајтез, Републички завод за заштиту споменика културе, Београд
др Теодора Младеновић, Филозофски факултет, Београд
Мина Амзирков, Филозофски факултет, Београд
мр Лидија Баљ, Музеј Војводине, Нови Сад
др Војислав Филиповић, Археолошки институт, Београд
др Адам Н. Црнобрња, Народни музеј Србије

Приредили: Адам Црнобрња и Војислав Филиповић

Издавач: Српско археолошко друштво, Београд и Завод за заштиту споменика културе Ниш

За издавача: Адам Црнобрња и Душан Андрејевић

Штампа: Пунта ДОО, Ниш

Тираж: 200

Бесплатан примерак • ISBN 978-86-80094-26-7

Република Србија

XVII скупштина и годишњи скуп Српског археолошког друштва и штампање ове публикације финансирани су средствима Министарства културе и Министарства науке, технолошког развоја и иновација Републике Србије

САДРЖАЈ

Програм XLVII годишњег скупа.....	4
Извештај о раду Управног одбора САД.....	19
Извештај о финансијском пословању САД.....	24
Извештаји о раду секција САД.....	26
Одбрањени радови на катедри за археологију.....	47
Записник са XLVI скупштине САД.....	50
Самостални стручњаци у култури.....	56
Апстрактни.....	63

Драгица Гојковић, Народни музеј Топлице у Прокупљу

ЦРКВА СВ. ПРОКОПИЈА У ПРОКУПЉУ: АНТРОПОЛОШКА АНАЛИЗА ИНХУМИРАНОГ ОСТЕОЛОШКОГ МАТЕРИЈАЛА ИЗ ЂАКОНИКОНА

Црква св. Прокопија у Прокупљу је један од најзначајнијих сегмената споменичког комплекса Хисар и налази се у самом подножју истоименог узвишења. Према Летопису цркве прокупачке изграђена је 934. године. У најстаријој фази, црква је тробродна базилика са три полукружне апсиде на источној страни и припратом у коју се улазило са севера. У XIV веку (1386. године) цркви је придодат јужни брод са гробницом св. Прокопија и скривницом. Средином XIX века црква добија петобродни изглед дозиравањем туторског одељења са крстионицом, која је касније претворена у звонару.

Археолошка истраживања саме цркве започета су 1987. године са циљем да се утврди време изградње првобитног објекта, разграниче касније фазе градње и открију трагови средњовековног живописа. Током ископавања у ђаконикону цркве св. Прокопија, откривено је 15 гробних целина и осам целина са дислоцираним костима из девестираних гробова. Скелетни остаци инхумираних покојника смештени су у депо Народног музеја Топлице у Прокупљу.

Детаљна антрополошка анализа прикупљеног хуманог остеолошког материјала извршена је у периоду од децембра 2023. до априла 2024. године. Анализа је обухватила: припрему материјала, утрђивање минималног броја сахрањених покојника, испитивање степена очуваности скелетних остатака, утврђивање полне припадности и индивидуалне старости скелета, денталну и палеопатолошку анализу, праћење епигнетских карактеристика, маркера окупационог стреса и метрику. Истраживањем су обухваћени остаци укупно 86 индивидуа. У раду ће бити представљени прелиминарни резултати анализе.

Драгана Вуловић, Археолошки институт, Београд
Наташа Миладиновић-Радмиловић, Археолошки институт, Београд

***OS CUNEIFORME MEDIALE BIPARTITUM*: СТУДИЈА СЛУЧАЈА СА СРЕДЊОВЕКОВНОГ ДУБЉА, НОВИ ПАЗАР**

Os cuneiforme mediale (I) bipartitum је ретка анатомска варијација на костима стопала, први пут описана још средином 18. века. Карактерише

је присуство две одвојене кости које примарно чине медијалну клинасту кост (*os cuneiforme mediale*); једне мање дорзалне (*os cuneiforme I dorsale*) и једне веће плантарне (*os cuneiforme I plantare*). Ове две кости су зглобљене преко артродијалног зглоба. Аномалија се често јавља на обе стране тела, што може да укаже на генетску предиспозицију. Чешћа је код мушкараца, и јавља се са учесталошћу до 1%.

На остеолошком материјалу са територије Србије ова анатомска варијација се врло ретко уочава. У овом раду ћемо приказати њено присуство код једне одрасле индивидуе мушког пола откривене на средњовековној некрополи Дубље изнад куће (Нови Пазар). *Os cuneiforme mediale bipartitum* је присутна билатерално, с тим да је потпуна бипартиција присутна на левој, а делимична на десној кости. Проксимална зглобна површина обе I метатарзалне кости је удвојена, док су промене у зглобним површинама видљиве и на навикуларним костима. Између осталог, код ове индивидуе констатоване су и *os trigonum* и *os acromiale*. Такође, у презентацији ћемо се осврнути и на етиологију и учесталост ове анатомске варијације, као и потенцијалну везу са осталим аномалијама присутним на испитиваном скелету.

Маја Јекић, Одељење за археологију, Филозофски факултет,
 Универзитет у Београду
 Дејан Радичевић, Одељење за археологију, Филозофски факултет,
 Универзитет у Београду
 Владан Миливојевић, Народни музеј Аранђеловац
 Наташа Шаркић, Aita Bioarchaeology (Барселона, Шпанија)

МОГУЋ СЛУЧАЈ ОСИФИРАЈУЋЕГ МИОЗИТИСА СА ЛОКАЛИТЕТА ДВОРИНЕ (АРАНЂЕЛОВАЦ, XVI – XVII ВЕК)

На локалитету Дворине – Маџарско гробље које се налази у подножју планине Венчац код Аранђеловца, врше се систематска археолошка истраживања која трају од 2016. године. На локалитету се налази црква која је саграђена средином 14. века и у то време је констатовано сахрањивање унутар и око ње. Након што је срушена, сахрањивање је настављено преко остатака цркве, у шуту, све до средине 19. века. Током ископавања 2019. године, у остацима старе цркве откривени су гробови са инхумираним скелетним остацима и ретким гробним прилозима. Међу њима су откривени и добро очувани скелетни остаци веома високе и робустне мушке индивидуе (Гроб 148), старости између 40 и

СРПСКО археолошко друштво (Београд). Скупштина
(47 ; 2024 ; Ниш)

Програм, извештаји и апстракти / Српско
археолошко друштво, XLVII Скупштина и Годишњи
скуп Ниш, 30. мај-1. јун 2024. године ; [приредили
Адам Црнобрња и Војислав Филиповић]. - Београд :
Српско археолошко друштво ; Ниш : Завод за заштиту
споменика културе, 2024 (Ниш : Пунта). - 153 стр. ; 21
cm

Текст на срп. и енгл. језику. - Текст ћир. и лат. - Тираж
200.

ISBN 978-86-80094-26-7 (САД)

1. Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи
скуп (47 ; 2024 ; Ниш)

а) Српско археолошко друштво (Београд). Годишњи
скуп (47 ; 2024 ; Ниш) -- Програми

б) Археолошка истраживања -- Србија -- Апстракти

COBISS.SR-ID 145228553